

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการ
เรียนรู้ เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธโดยใช้การเรียนรู้
แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2^{*}
THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT ON “DUTIES AND
ETIQUETTE OF BUDDHISTS” USING THE 5E INQUIRY-BASED
LEARNING MODEL OF GRADE 8 STUDENTS

อรรณญา ประครองพันธ์¹ และ อติสร บาลโสง²

Aranya Prakrongpan¹ and Adisorn Bansong²

¹⁻²วิทยาลัยนครราชสีมา

¹⁻²Nakhonratchasima College, Thailand

Corresponding Author's Email: dr.adisorn@nmc.ac.th

วันที่รับบทความ : 20 กันยายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 25 กันยายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 27 กันยายน 2568

Received 20 September 2025; Revised 25 September 2025; Accepted 27 September 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนที่ผ่านการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบสืบ

Citation:

* อรรณญา ประครองพันธ์ และ อติสร บาลโสง. (2568). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธโดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.

วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 3(5), 106-117.

Aranya Prakrongpan and Adisorn Bansong. (2025). The Development Of Learning Achievement On “Duties And Etiquette Of Buddhists” Using The 5e Inquiry-Based Learning Model Of Grade 8 Students.

Journal of Interdisciplinary Social Development, 3(5), 106-117.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

เสาะหาความรู้ 5E กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองแขง (โสมรรณวิทยาคม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 90.6/87.74 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E, ผลสัมฤทธิ์ทางการ, ความพึงพอใจ

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop lesson plans in Social Studies on the topic Duties and Etiquette of Buddhists for Grade 8 students using the 5E Inquiry-Based Learning Model 2) to compare the learning achievement in Social Studies on the topic Duties and Etiquette of Buddhists of Grade 8 students before and after instruction through the 5E Inquiry-Based Learning Model; and 3) to investigate students' satisfaction with the learning management in Social Studies on the topic Duties and Etiquette of Buddhists through the 5E Inquiry-Based Learning Model.

The sample group consisted of 20 Grade 8 students from Ban Nong Waeng (Sowanee Witthayakhom) School in the second semester of the 2024 academic year, selected by cluster random sampling. The research instruments were: lesson plans based on the 5E Inquiry-Based Learning Model, an achievement test,

and a student satisfaction questionnaire regarding the 5E learning activities. The statistics used for data analysis included percentage, mean, and standard deviation. The research findings revealed that 1.the developed lesson plans in Social Studies on the topic Duties and Etiquette of Buddhists for Grade 8 students using the 5E Inquiry-Based Learning Model were effective, with an efficiency score of 90.6/87.74 2. the students' post-test learning achievement was significantly higher than the pre-test scores at the .01 level; and 3. students expressed the highest level of satisfaction with the Social Studies learning activities on the topic Duties and Etiquette of Buddhists through the 5E Inquiry-Based Learning Model, with an overall mean score of 4.62.

Keywords: 5E Inquiry-Based Learning Model, Learning Achievement, Satisfaction

บทนำ

การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสมดุลทั้งด้านความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จากแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และสามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (คำพันธ์ ป้องปาน และนิสิต สินธุไพร, 2548; ชาตรี เกิดธรรม, 2545) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

อย่างไรก็ตาม สภาพปัญหาการเรียนรู้ในปัจจุบันยังคงสะท้อนถึงข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มีผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความท้าทายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็น โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ยังเป็นจุดอ่อน (โรงเรียนบ้านหนองแขวง (โสวรรณวิทยาคม), 2565) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุคนธ์ สิ้นพานนท์ (2553) ที่ระบุว่ากระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองมีความสำคัญ

อย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 และควรได้รับการส่งเสริมผ่านรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม

เมื่อพิจารณาในบริบทของโรงเรียนบ้านหนองแขว (โสวรรณวิทยาคม) จะพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต่ำกว่าระดับเกณฑ์มาตรฐาน โดยเฉพาะในเนื้อหาเรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ นักเรียนยังขาดความเข้าใจที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริง และไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งยังพบว่านักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ในระดับต่ำ ซึ่งเห็นได้จากผลการทำแบบฝึกหัดและการตอบคำถามในชั้นเรียน ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความกระตือรือร้น สนใจ และสามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E จึงเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้เรื่อง “หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ” โดยคาดหวังว่า จะสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระพระพุทธศาสนา เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระพระพุทธศาสนา เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ก่อนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระพระพุทธศาสนา เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ ของ

นักเรียนที่ผ่านการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E

สมมติฐานการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระพระพุทธศาสนา เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระพระพุทธศาสนา เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระพระพุทธศาสนา เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนที่ผ่านการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านหนองแวง(โสภณวิทย์วิทยาคม) ตำบลหนองแวง อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 20 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E จำนวน 8 แผน เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 แผน เวลา 8 ชั่วโมง

2.2 แบบฝึกทักษะที่ 1 เข้าวัดกันเถอะ

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 20 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการทดลองครั้งนี้ดำเนินการเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง “หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ” ด้วยแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น ต่อมาได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ที่พัฒนาขึ้น จำนวน 8 แผน ระหว่างการเรียนรู้ผู้วิจัยเก็บคะแนนระหว่างเรียนจากแต่ละแผน แผนละ 5 คะแนน รวมทั้งหมด 40 คะแนน หลังจากสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับก่อนเรียนแต่มีการสลับข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้ จากนั้นได้ใช้แบบวัดความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ในหัวข้อดังกล่าว ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน คะแนนระหว่างเรียนและแบบวัดความพึงพอใจ ได้ถูกนำไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำมาประเมินผลความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E

ผลการเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	40	36.24	-	90.6
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	20	17.55	-	87.74

ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 90.6
 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 87.74

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 90.6 และ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 87.74 ดังนั้น ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เท่ากับ 90.6/87.74 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลการวิเคราะห์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)	t	Sig
ก่อนเรียน	20	11.24	4.50	9.55	.01
หลังเรียน	20	17.55	2.28		

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X}$) เท่ากับ 11.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 4.50 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$) เท่ากับ 17.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 2.28 โดยหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจมีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์ความพึงพอใจมีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ครูมีการเตรียมการสอน (พิจารณาจากสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ มีความพร้อม)	4.64	0.62	มากที่สุด
2	การจัดสภาพห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้	4.64	0.62	มากที่สุด
3	เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับชีวิตและทันสมัย	4.71	0.60	มากที่สุด
4	นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.71	0.64	มากที่สุด
5	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.38	0.76	มาก
6	กิจกรรมการเรียนรู้สนุกสนานและน่าสนใจ	4.79	0.42	มากที่สุด
7	ครูให้โอกาสนักเรียนซักถามปัญหา	4.79	0.52	มากที่สุด
8	ครูส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.19	0.92	มาก
9	ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มและรู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.81	0.40	มากที่สุด
10	ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะสอน	4.76	0.58	มากที่สุด
11	ครูใช้วิธีการสอนหลายวิธี (เช่น การทำงานกลุ่ม โครงงาน จับคู่ ฯลฯ)	4.17	0.93	มาก
12	ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุดหรือแหล่งอื่น ๆ	4.36	0.82	มาก
13	ครูสามารถประยุกต์สิ่งที่สอนเข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม	4.43	0.80	มาก
14	ครูนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้	4.79	0.42	มากที่สุด
15	ครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำนักเรียนในการทำกิจกรรม	4.64	0.62	มากที่สุด
16	นักเรียนชอบเรียนวิชานี้	4.74	0.45	มากที่สุด
17	นักเรียนชอบครูที่สอนวิชานี้	4.81	0.40	มากที่สุด

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
18	นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.76	0.43	มากที่สุด
19	ความรู้จากวิชานี้สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพได้	4.60	0.66	มากที่สุด
20	นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข	4.74	0.43	มากที่สุด
	รวม	4.62	0.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีการจัดการเรียนรู้เรื่อง “หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ” โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E พบว่า นักเรียนมีระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับสูง โดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทั้ง 8 แผน มีองค์ประกอบที่ครบถ้วน และมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและบริบทของผู้เรียนอย่างเหมาะสม ทั้งด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อประกอบ และรูปแบบการประเมินผล ซึ่งเอื้อต่อการสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณากระบวนการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบ 5E พบว่า ในขั้น Engagement ผู้เรียนเกิดความสนใจตอบทเรียนจากคำถามเชิงกระตุ้นที่ช่วยเปิดประเด็นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ขั้น Exploration ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย โดยใช้กระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองภายใต้การชี้แนะของครู ซึ่งช่วยเสริมสร้างความกระตือรือร้นและพัฒนาทักษะการเรียนรู้อย่างอิสระ ขั้น Explanation แม้จะมีผู้เรียนบางส่วนที่ยังไม่กล้าแสดงออกต่อหน้าชั้นเรียน แต่การจัดให้มีการอภิปรายกลุ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง และส่งเสริมความเข้าใจในสาระสำคัญของบทเรียนได้เป็นอย่างดี ในขั้น Elaboration ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไป

ประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน และเห็นคุณค่าในบทเรียนที่เรียนรู้ ส่งผลให้เกิดการเชื่อมโยงอย่างมีความหมาย ส่วนขั้น Evaluation การประเมินที่หลากหลาย ทั้งการประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อน และการประเมินโดยครู ผ่านแบบฝึกและใบงาน ช่วยให้ผู้เรียนเห็นจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง อันนำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ 5E แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ วนิดา เพชรสูงเนิน (2560) สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553) และ วิโรจน์ เอี่ยมเจริญ และอภิสิทธิ์ เอี่ยมหน่อ. (2560) ที่เสนอว่า การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจะช่วยพัฒนาทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล การแก้ปัญหา และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับนโยบายและกรอบทิศทางของกระทรวงศึกษาธิการ (2551) และ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนบ้านหนองแขว (โสวรรณวิทยาคม) ซึ่งเคยประสบปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า การประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในด้านความพึงพอใจของผู้เรียน พบว่านักเรียนมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในด้านสื่อการเรียนการสอน บรรยากาศในชั้นเรียน และกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับแนวคิดของ คำพันธ์ บ่อปาน และนิสิต สินธุไพร (2548) และ ชาตรี เกิดธรรม (2545) ที่เน้นให้กระบวนการเรียนรู้ต้องตอบสนองต่อธรรมชาติของผู้เรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดบางประการในการดำเนินการ ได้แก่ ผู้เรียนบางคนยังไม่กล้าแสดงออกในชั้น Explanation แม้โดยทั่วไปจะมีศักยภาพในการสื่อสาร ซึ่งอาจเกิดจากความไม่มั่นใจหรือความกังวลในการแสดงออกต่อหน้าชั้นเรียน อีกทั้งยังพบว่าคะแนนหลังเรียน

มีการกระจายตัวมากกว่าก่อนเรียน ซึ่งอาจสะท้อนถึงความแตกต่างของพื้นฐานทางความรู้ ความสนใจ และแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนแต่ละคน ข้อเสนอแนะเหล่านี้ควรได้รับการพิจารณาในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในอนาคต เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างครอบคลุม และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างเหมาะสม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในหัวข้อ “หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ” สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างชัดเจน โดยคะแนนหลังเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาโดยผู้วิจัย ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างความสนใจ การสำรวจ การอธิบาย การขยายความรู้ และการประเมินผล มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม การคิดวิเคราะห์ และการเรียนรู้ด้วยความหมายของผู้เรียน สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและแนวคิดของนักวิชาการที่เน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมุ่งพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

อย่างไรก็ตามจากการสังเกตในระหว่างการศึกษา พบข้อจำกัดบางประการที่ควรพิจารณาในการพัฒนาต่อยอด ได้แก่ ความแตกต่างของระดับความกล้าแสดงออกในผู้เรียน และการกระจายตัวของคะแนนหลังเรียน ซึ่งอาจสะท้อนถึงความหลากหลายด้านพื้นฐานและแรงจูงใจของผู้เรียนในชั้นเรียนเดียวกัน โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E สามารถส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงควรนำแนวทางการจัดการเรียนรู้นี้ไปใช้ในสถานศึกษาต่างๆ โดยเฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ ผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและอภิปรายอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจและกระตุ้นการเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ในชีวิตจริง การให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะอย่างทันที่ระหว่างการเรียนรู้การสอนยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ควรขยายขอบเขตการวิจัยโดยการนำเทคนิคหรือสื่อเสริมใหม่ ๆ เช่น เกม การจำลองสถานการณ์ หรือสื่อดิจิทัล มาประยุกต์ใช้ร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบ 5E เพื่อประเมินผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้และความพึงพอใจของผู้เรียนในมิติที่หลากหลายมากขึ้น อีกทั้งควรพัฒนาเครื่องมือวัดที่เน้นทักษะคิดขั้นสูง เช่น การคิดวิเคราะห์เชิงวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนในระดับที่สูงขึ้น พร้อมทั้งอาจทดลองเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบ 5E กับรูปแบบอื่น ๆ ในเนื้อหาที่มีความซับซ้อนหรือแตกต่างกัน เพื่อขยายฐานองค์ความรู้และยืนยันประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในบริบทที่หลากหลายต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E). กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คำพันธ์ ป้องปาน และนิสิต สินธุไพร. (2548). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาตรี เกิดธรรม. (2545). การเรียนรู้แบบร่วมมือและการพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วนิดา เพชรสูงเนิน. (2560). การพัฒนาชุดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เรื่องทวีปแอฟริกา โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วิโรจน์ เอี่ยมเจริญ และอภิสิทธิ์ เอี่ยมหน่อ. (2560). การเรียนการสอนแบบ 5E เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2553). การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.